

Nr 7.

Av herr **Hagberg** i Luleå **m. fl.**, *angående ändring av § 13 rege-
ringsformen, m. m.*

Svenska folkets vilja att försvara landets fred, oavhängighet och neutralitet i stormaktskonflikter är uppriktigt och oomtvistlig.

Trots denna klara folkvilja har regeringarnas proklamerade neutralitetspolitik varit långt ifrån konsekvent. Politiken »icke krigförande» under Finlandskriget 1939—1940 eller transiteringen av tyska trupper och andra former av stöd åt det nazistiska Tyskland under andra världskriget stredo direkt mot begreppet neutralitet.

Vid Sveriges anslutning till Förenta Nationerna underströks, att om dess ledande makter komme i krig mot varandra skulle Sverige följa en neutral kurs i syfte att hålla landet utanför en sådan konflikt. Denna förklaring var också förenlig med FN-stadgans ordalydelse och faktiska innehåll, ty i och med dess bestämmelse om stormaktsveto i säkerhetsrådet är ett majoritetsbeslut, som inte stödjdes av samtliga fem stormakter, i frågor som röra krig och fred icke bindande för medlemsstaterna.

Den s. k. Achesonplanen är att grundskott mot FN-stadgans viktigaste bestämmelse. Denna plan avser att beröva medlemsstaterna möjlighet till neutralitet i en stormaktskonflikt. När den svenska regeringen stödde denna plan stod detta således i strid mot den förutsättning som angavs för Sveriges medlemskap i FN.

Det s. k. Marshallblocket utgör grundval för en militär sammanslutning av stater under USA:s ledning. Hos de anslutna länderna har genom densamma en våldsam upprustning inletts, vilken underminerar deras ekonomi och folkförsörjning samt minskar möjligheterna att bevara freden.

Europarådet respektive Europaförsamlingen är en sammanslutning med liknande syften. Församlingen har redan fattat beslut om upprättandet av en gemensam armé för medlemsstaterna. En del av Europarådets medlemsregeringar ha drivit detta beslut vidare, och överläggningar ha sedan en tid pågått i syfte att realisera församlingens beslut om en s. k. europa-armé.

Utän att i förväg höra riksdagen har regeringen anslutit vårt land till dessa organisationer, liksom den gav direktiv om stödet åt Achesonplanen.

Regeringsformens nuvarande utformning ger Konungen utomordentlig fullmakt både när det gäller att avsluta fördrag med främmande makter och alldeles särskilt när det gäller att fatta beslut i den för hela folket livsviktiga frågan om krig eller fred. Vi citera regeringsformen § 13.

»Vill Konungen börja krig eller sluta fred, kalle då till ett utomordentligt statsråd statsrådets samtliga ledamöter, framställe för dem de skäl och omständigheter, som härvid till övervägande förekomma, samt äske däröver deras yttranden, vilka de skola var för sig, med den ansvarighet 107 § bestämmer, till protokollet avgiva. Konungen äge därefter makt att fatta och utföra det beslut, som Han för riket nyttigast finner.»

Statsöverhuvudet kan alltså och nästan på vilken grund som helst *ensam* avgöra frågan om krig! Folket och dess valda representanter ställas helt utanför när det gäller att avgöra nationens högsta livsfrågor. Detta är en vrångbild av demokrati och innebär stora risker för landet. Med paragrafens nuvarande avfattning kan en härskande klick utifrån sina särskilda intressen diktera beslut av den mest ödesdigra beskaffenhet för landet.

Den internationella situationen är nu så allvarlig att ingenting bör försummas som kan befordra fredens sak. Genom att undanröja sådant som gör det svårare att hålla landet utanför ett stormaktskrig och att vinna stöd hos stormakterna för en sådan strävan kan Sverige, med hänsyn till dess särskilda läge och dess långa fredstradition, ge ett bidrag till strävandena att bevara världsfreden.

Det anförda visar hur regeringen, stödd på monarkens konstitutionella befogenheter, under tal om alliansfrihet och neutralitet kan vidtaga åtgärder, som stå i strid mot strävandena att bevara freden och oavhängigheten.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslås,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning och förslag om sådan förändring av regeringsformen att Konungen icke utan att först ha inhämtat riksdagens godkännande kan sluta fördrag med främmande makter, inträda i krig och träffa fredsuppgörelse.

Stockholm i januari 1952.

H. Hagberg.

Erik Karlsson.

K. Senander.
